

Façana de la seu central de l'Europol, a l'Haia. Aquest cos policíac de moment només fa anàlisis a petició de cada país de la UE.

Europol, la darrera peça de la UE

El futur de la policia europea és més aviat borrós. Tot i els primers intents d'establir un cos de policia per als països de la UE, els estats membres continuen resistint-se a cedir sobirania en aquest àmbit més enllà d'un organisme europeu que es limita a fer anàlisis.

El procés d'integració europea és un fet en àmbits molt diversos i de maneres molt diferents. Sigui com sigui, la Unió Europea possibilita la lliure circulació de persones i béns, i representa un espai interior amb uns problemes de seguretat comuns als seus territoris. Així, de la mateixa manera que es tendeix a estandarditzar les lleis dels estats i a convergir econòmicament i socialment, les

actuacions policíacques també cada cop són més dependents de la cooperació i de la informació dels països membres.

És precisament aquest espai interior el que porta més maldecaps des del punt de vista de la seguretat, de l'aplicació de la llei i de la cooperació policíaca. És evident que la disminució dels costos de circular per països europeus afavoreix la mobilitat i representa un estalvi en temps i en

diners que s'hauria de traduir en beneficis econòmics i socials. Però l'eliminació pràctica de les fronteres també porta avantatges a la delinqüència, sobretot l'organitzada. Els traficants de drogues, els blanquejadors de divises i els traficants de persones, aprofiten aquests avantatges i donen una dimensió europea als seus delictes. L'absència de controls en els desplaçaments a través de fronteres, fa desaparèixer

obstacles i elimina la relativa compartimentació que imposaven aquestes divisions administratives.

Un primer control va quedar establert a través del tractat de Schengen, signat inicialment el 1985 per Alemanya, Bèlgica, França i els Països Baixos, amb les successives incorporacions d'Itàlia, Espanya, Portugal, Grècia i Àustria. Aquest acord inclou un sistema de vigilància que substitueix els controls fronterers: el Sistema d'Informació Schengen (SIS), que procura un intercanvi constant d'informació policíaca entre les forces de seguretat dels estats signataris. Aquest sistema, que és un primer pas en la integració de la cooperació policíaca, encara es considera insuficient per a als defensors de la consolidació d'una policia per a Europa com l'Europol.

Què és Europol? Europol és la resposta a la criminalitat de dimensió europea. Encara que mancada de capacitats policiaques clàssiques, és la primera unitat policíaca exclusivament europea. Aquest cos és, bàsicament, una unitat d'informació, d'intel·ligència criminal, amb capacitats superiors a les del SIS. Es defineix com l'oficina europea d'informació policíaca que ha de millorar, a través d'una xarxa de recollida i intercanvi d'informació, la cooperació entre els serveis de seguretat dels estats membres en matèria de terrorisme, tràfic de drogues i tota forma greu de delinqüència internacional.

Encara que ja era prevista pel Tractat de Maastricht, signat l'any 1992, l'oficina no serà realment constituïda fins que els estats membres no ratifiquin la Convenció Europol que hauria d'entrar en vigor el mes d'octubre del 1998. Tanmateix, ja funciona des de l'any 1993, la Unitat de Drogues Europol (UDE), que és allò que en podríem anomenar "l'Europol provisional" des d'un punt de vista polític, i que constituirà el nucli inicial de l'oficina de policia europea

quan entri en vigor la convenció.

Només anàlisis. L'UDE, que és allò a què ens referim quan parlem ara d'Europol en termes pràctics, és una unitat formada per oficials d'enllaç dels cossos de seguretat i per un equip multinacional cedit pels estats mem-

Dit d'una altra manera, l'Europol actual és una unitat de suport, no operacional, que funciona com un servei d'intel·ligència, però sense capacitat executiva, sense possibilitats d'actuar per ella mateixa. Actualment les actuacions són competència dels cossos de policia dels estats europeus.

Heus ací un possible exemple d'actuació de l'UDE: un traficant de droga és assassinat a Sicília el 1994. Com que s'hi descobreixen implicacions del crim organitzat internacional des de l'inici de les investigacions, s'activa la cooperació policíaca coordinada per les oficines d'enllaç de cada país implicat. S'intervenien carregaments de drogues durant el decurs de les investigacions, com la captura de 730 quilos d'haixix a Màlaga. I al final a l'abril del 1997, 68 persones són arrestades simultàniament a Alemanya, Bèlgica, Espanya, Itàlia i els Països Baixos.

Droga confiscada per la Brigada de Policia Judicial al sud d'Espanya. El narcotràfic és el delictes que més preocupa a Europa i la futura Europol s'hi haurà de dedicar de valent.

Ara només existeix la Unitat de Drogues Europol, que es dedica a fer anàlisis per a les diverses policies de la Unió Europea.

bres. La seu central de l'UDE és a l'Haia (Països Baixos) i disposa d'una "Unitat Nacional Europol" a cada país que fa d'enllaç entre l'UDE i les seves forces de seguretat. Aquestes unitats d'enllaç de cada estat són integrades per personal propi de cada país.

La feina d'Europol és de proporcionar anàlisis a partir de la informació subministrada per les unitats nacionals o per qualsevol altre font, i pot assistir tècnicament les policies europees, però sota llur responsabilitat jurídica.

El control d'Europol. L'oficina Europol és conseqüència del desenvolupament del tercer pilar de la UE, el policíac i judicial, i com a tal és el resultat d'una negociació política entre els estats membres. Un procés no exempt de dificultats, però que finalment donà lloc a la signatura de la convenció Europol. En aquest conveni queden establerts els òrgans de "govern" de l'oficina de policia. En primer lloc, hi trobem

el Consell Directiu, format per un representant de cada país membre, presidit pel representant del país que té la presidència de torn de la UE; pel director, nomenat pel Consell per un període de quatre anys, renovable només una vegada; pel tresorer, nomenat per unanimitat pel Consell; i, finalment, pel Comitè Financer, format també per representants dels estats membres.

Objectius amplis. L'Europol, o millor dit l'UDE, és doncs una organització sense capacitat d'actuar per ella mateixa que funciona com un servei d'intel·ligència policíaca paral·lel, i que proporciona una visió de conjunt sobre la criminalitat internacional a Europa. Però, amb quins objectius?

Les seves tasques s'orienten clarament a combatre el tràfic de drogues i "tota altra forma seriosa de criminalitat", tal i com diu textualment la convenció. Però quines i amb quina prioritat?

Si fem un cop d'ull al mapa de l'Europa criminal, hi constatem que el principal problema és el tràfic de drogues, amb totes les seves conseqüències. Però en aquest mapa hi ha canvis. En primer lloc, el tràfic il·legal de persones, conseqüència de la pobresa i la pressió demogràfica nord-africana i de les dures condicions econòmiques dels països de l'est europeu, va pel camí de convertir-se en un problema d'una magnitud similar. El cap d'Europol, Jürgen Storbeck, declarava no fa gaire que el comerç de persones és, probablement, "igual de violent que el de les drogues (...). Els immigrants paguen uns 5.000 dòlars per passar clandestinament a Europa a la recerca d'un futur millor, però no saben el que fan. Ben pocs poden escapar".

Una altra activitat en el punt de mira d'Europol és el tràfic de material nuclear i radioactiu. Un

perillós comerç amb connexions internacionals i impossible de combatre sense la cooperació europea.

L'emblanquiment de diners lligats a operacions criminals és també una activitat delictiva important a Europa. Amb la capacitat de moure capitals dins la UE sense pràcticament costos ni barreres, és necessari un control centralitzat d'aquestes activitats, pròpies sobretot del tràfic d'estupefaents, però comuna amb tot d'altres comportaments delictius.

Un FBI europeu? De moment no sembla pas que anem cap a un model de policia *federal* europea. Es més, tot i que s'han fet passos molt importants en

destrucció massiva, que es poden usar sense necessitat de cap conflicte militar. La pressió humana provocada per la immigració i els traficants que se n'aprofiten són un altre repte cabdal que requereix polítiques de desenvolupament, etc., però també control policial.

Cada vegada més la seguretat nacional té a veure amb problemes com aquests: crim organitzat, terrorisme, delictes econòmics, ambientals... Així el nou concepte de seguretat nacional, resultant de l'evolució del context internacional des de l'ensulsiada del bloc soviètic, a més preveure l'ús de les forces de seguretat, dóna un paper cabdal a

les agències d'intel·ligència. D'aquesta manera l'Europol pot ser considerada una agència especialitzada en un cert tipus d'activitats. A més, significativament, l'Europol no acumula informació per fer-la servir, sinó per servir-la als estats que la sol·liciten, i no té accés a les dades dels països

membres no relacionades amb els delictes en els quals treballa.

Per tot això la seguretat, i especialment la seguretat nacional, no és un objectiu prioritari d'integració per part dels països de la UE. Això no significa que no es multipliquin els esforços de cooperació internacional ni s'activin mecanismes d'intercanvi d'informació i d'acció conjunta cada vegada més potents i eficients. Significa que els estats volen mantenir el control i no cedir sobirania en matèria de seguretat nacional, per més que les seves necessitats de cooperació es tradueixin en nous organismes europeus.

Com a mostra, podem comprovar que no ha desaparegut pas el grup TREVI (Terrorisme, Radicalisme, Extremisme i Violència). Creat el 1975, el TREVI és un organisme de seguretat, inte-

Un dels primers objectius de la futura Europol podria ser perseguir el frau respecte l'euro. Per la Comissió Europea l'Europol és la policia idònia per vetllar per la legalitat en el pas cap a la moneda única europea.

les organitzacions militars europees (OTAN, UEO...) pel que fa al camp policíac hi ha hagut més cautela. Tot i que s'argumenta la impossibilitat de constituir una força policíaca a l'estil de l'FBI dels EUA, per la disparitat de legislacions i de procediments penals vigents als estats de la UE, la raó és clarament política.

I és que avui els aparells de seguretat dels estats són realment el pilar de la seves sobirania. En una Europa en la qual ha desaparegut l'amenaça militar directa, les amenaces i riscos provenen de fonts "no convencionals". La implantació de màfies russes i dels antics països del Pacte de Varsòvia, molt capitalitzades, és un veritable problema a llarg termini. També el terrorisme amb connexions internacionals és avui capaç de disposar de materials radioactius i d'armes de

ARXIU / EFE

Actualment els governants dels països de la UE no tenen l'Europol com una prioritat. Aquesta actitud s'explica perquè avançar cap a la creació d'una policia europea significa cedir competències en l'àmbit de la seguretat nacional.

grat per serveis d'intel·ligència, que no està sota control de les institucions europees, com hi està l'Europol (recordem que la "governa" un consell de representants dels estats). Aquesta xarxa no ha estat incorporada a l'Europol ni ha estat dissolta, cosa que indica una voluntat de compartimentar la informació; una voluntat contrària a tota política d'integració real.

Començar per l'euro. Un dels primers reptes que podria encarar l'Europol és l'euro. I ara mateix ja es parla d'organitzar la lluita contra la falsificació i el frau de la moneda única europea. El risc que s'incrementi notablement la delinqüència relacionada amb el frau, la falsificació i la "rentada" de diners aprofitant el període de transició de les monedes dels estats membres a l'euro no solament existeix, ans preocupa notablement la Comissió Europea. I l'Europol és, al seu entenent, la unitat de policia idònia. Així, encara que no s'avanci en un procés real d'integració policíaca europea, sí que l'Europol pot acumular funcions derivades dels maldecaps que poden sorgir en la construcció europea, i consolidar, així, un nivell europeu de seguretat.

En definitiva, l'Europol és un primer pas en una consciència de seguretat europea, i en el reconeixement de l'existència de problemes comuns i interdependents. Però cal no perdre de vista

que els desafiaments que es presenten a l'Europol no són exempts de dificultats. Si no hi ha una veritable cooperació entre els estats, si, per por de perdre més poder, els estats hi posen pals a les rodes, si s'obstaculitzen institucions complementàries importantíssimes com el Tri-

bunal de Justícia europeu, si no es dota aquesta organització de recursos suficients, tindrem un organisme burocràtic més i prou.

David Bajona

Secretari del CEEC

(Centre d'Estudis Estratègics de Catalunya)

PREMIS LITERARIS CIVTAT DE TARRAGONA 1998

Termini d'admissió 31 d'agost

**PREMI DE NARRATIVA
PIN I SOLER**

**dotat amb 3.000.000 de ptes.
la Musa de Tarragona
i la publicació de l'obra**

Premi de Poesia "Ramon Comas i Maduell", Premi d'Assaig "Rovira i Virgili", Premi de Narrativa curta per Internet "Tinet", Premi d'Historieta Gràfica "Ricard Opisso", Concurs Literari Juvenil "Domènec Guansé".

INFORMACIÓ: 977 21 66 38

Patrocina:

Organitza:

